

Šiame numeryje:

Nelengva atsispirti operos traukai.
Lituanus gimė prieš dvidešimt penkerius metus.
Mūsų kalba: Dėsningas tėra ALTAS.
Carl'o Orff'o Carmina Burana lietuviškai.
Carl Orff ir jo Carmina Burana.
Amerikiečių haiku vertimai.
Svečių iš Europos, Petro Odinio ir Ramintos Lampsatytės, koncertas.
Dar apie dailininką Praną Domšaitį.
Nauji leidiniai.
Kultūrinė kronika.

LITUANUS GIMĖ PRIEŠ 25 METUS

ANTANAS DUNDZILA

1954 lapkričio 26 - 28 d. Chicagoje įvykusiame Lietuvių studentų sąjungos suvažiavime pasirodė anglų kalba išleistas pirmasis LITUANUS žurnalo numeris. Tai buvo 12 puslapių, gražiai techniškai apdorotas, balansuoto turinio, daug žadantis organizuotos studentijos leidinys angliškai skaitančiam akademiniam pasauliui. Šiandien, prisimenant LITUANUS gyvavimo sukaktį, čia pasidalinsiu 1954 — 1955 metų epizodais, kai LITUANUS leidimo buvo imtasi.

Kad ir straipsniu minėti sukaktį vien sukakties vardan gal būtų pigu ir tuštoka. Tad šalia grynai informacinių duomenų bei čia viešai reikiama pasitenkinimo per 25 metus daugelio rankų bei galvų vartytu darbu, šiose eilutėse išskirsiu tą mūsų studentijos kartą, kurios aplinkoje LITUANUS gimė. Šiandien, sukakties proga, būtų prasminga tą kartą vėl sutelkti bendron talkon, kad LITUANUS dabartinė būklė būtų pastumėta prie kin ir žurnalo ateitis užtikrinta.

Studentija JAV-se apie 1954 m.

1954 m. buvusių dypukų dauguma buvo bebaigianti pirmąjį gyvenimo penkmetį JAV-se. Studentiją sudarė lietuviškųjų gimnazijų auklėtiniai, Vokietijoje baigę bent 4 — 5 klases. Aišku, buvo ir vyresnių studentų, aukštojo mokslo ragavusių Pinnerberge ar kituose Vokietijos ir net Lietuvos universitetuose. JAV-se tada slinko į pabaigą Korejos karas, pasaulyje plėtėsi šalutis karas, jauni vyrai privalėjo bent dvejus metus atitarnauti JAV kariuomenėje. Nedaug kas dar turėjo automobilius ar televizijas... Iš mūsų ideologinių studentų organizacijų veikė studentai ateitininkai, tuo metu kaip tik formavosi santariečiai (vėliau sudarę Santarą — Šviesą), atsikūrė akademikai skautai ir, gal kiek siauresne skale, veikė keli kiti studentijos sambūriai.

1951 m. įvyko pirmieji naujai įkurtos organizacijos, Lietuvių studentų sąjungos JAV vadovybės rinkimai, kurios iniciatoriais buvo Madison, Wisc. mieste studijuojantieji Vytautas Kavolis ir Vytautas Žvirzdys — Vardys (1). Jaunimui stojant į universitetus ir, atsitarnavus kariuomenėje, grįžtant testuoti studijų su valdžios skiriamomis stipendijomis, studentų sąjungos narių skaičiai sparčiai augo: 1951 — 1952 pradedta su 135 nariais, 1954 — 1955 jau buvo 569, o 1956 — 1957 veikė net 22 Sąjungos skyriai su 743

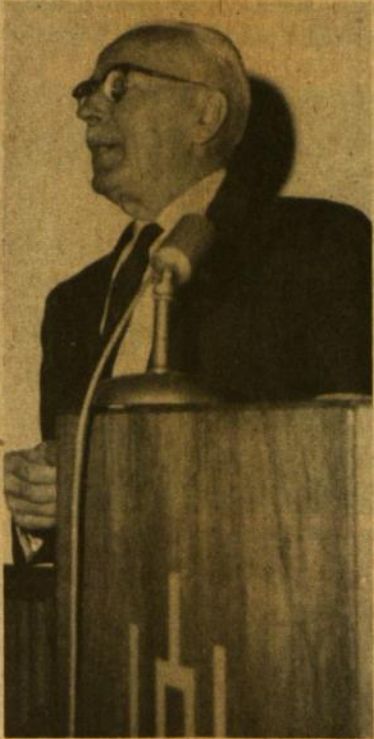
di, trafaletais šnekančiais, šaltas ar net karštais plovimais. Ko daugiau reikia.

Klausimą — ko reikia išsivijęs muzikiniame gyvenime — turėtų rimtai apsvaistyti mūsų kultūrininkai. Taip pat ir patys solistai, kurie šiuo metu daug laiko ir lėšų skiria operiniam menui. Žinokime, kad šiandien išsiviję, poetiškai šnekančios, lietuvių

Šitaip atrodė mūsų studentijos vyria "Lituanus" gimimo metas. Čia regime University of Illinois, Urbano studentų grupę. Pirmoje eilėje trečias iš kairės — K. Mikėnas; antroje eilėje pirmas iš dešinės — A. Marchertas; trečioje eilėje antras iš dešinės — L. Sabaliūnas; ketvirtoje eilėje pirmas iš dešinės — A. Dundzila.

registruotais nariais, gyvenančiais nuo Atlanto iki Ramiojo vandenyno pakrančių (2). Studentai reikė gyvą dėmesį Sąjungos užsienio skyriui, reguliariai buvo raginami visuotiniai bei rajoniniai suvažiavimai ir t. t. Buvo, ką šandien švelniai vadintume "politikavimu" — tai varžybos dėl įtakos ar "valdžios" — pasitaikydavo ir viešų kivirčių. Bet bendra nuotaika buvo pozityvi, draugiška, studijų rūpesį darbinga, ne be kai kurių asmeninių neprikeltų, aiškiai lietuviškai orientuota. 1952. XI. 24 d. Sąjunga savo kasoje turėjo 35.10 dol., o Šalpos fondas savo išde — 573.84 dol. Vėliau padėtis, aišku, pasikeitė gerojone pusėn (4). Ar ne nostalgikai atrodo?

Visokeriopai "Lituanus" leidimo idėją rėmęs J. J. Bachunas.

Šioje aplinkoje, Lietuvių studentų sąjungos centro valdybos iniciatyva, 1954 m. vasarą pradėjome LITUANUS leidimą.

Užsienio skyrius ir būsimasis LITUANUS

1954 m. pavasarį po įvykusių Sąjungos rinkimų buvo sudaryta tokia Centro valdyba: K. Kudžma — pirmininkas, A. Kėželis — vicepirmininkas, R. Rauchaite ir V. Germanas — sekretoriai, A. Barzdukas — išdėininkas, V. Vygantas ir A. Sužiedėlis — nariai. K. Kudžmai, V. Germanui ir A. Kėželiui išvykus į kariuomenę, valdybą įėjo R. Kezys, V. Kleiza ir K. Mikėnas, o pirmininkavimą perėmė A. Sužiedėlis (5).

Pasibaigus 1954m. pavasario semestru, dauguma Urbanoje, Illinois universitete, studijavusių studentų išsiskirstė namo, Chicago. Čia visai netikėtai vasaros pradžioje pas mane atsilankė Vytautas Vygantas, tuometinis Sąjungos centro valdybos narys, kurį buvau pažinęs prieš metus laiko Urbanoje. Jis jau buvo įpūtada meniškai perteikti klausytojams.

Pr. V.

draugai, buvome maždaug trečiamečiai — būsimieji inžinieriai.

Šį kartą, sėdėdamas pas mus ant sofos, V. Vygantas trumpai nušvietė Centro valdybos planus steigti Užsienio skyrių, pradėti leisti anglų kalba biuletinį bei rūpintis keliais kitais projektais. Mane jis kvietė pirmininkauti Užsienio skyriui, susidaryti iš Chicago bei Urbano studentų mažą, bet darbingą kolektyvą ir redaguoti tą planuojamą biuletinį. Ilgai nedelsdama, Centro valdyba norinti išleisti pirmą biuletinį numerį dar prieš 1954 metų pabaigą. Toks terminas mums visiems buvo visai suprantamas, nes Sąjungos Centro valdybos kadencija buvo tik vieneri metai. Tad ir aš, nedelsdamas, sutikau. Dar truputį šnekėtelėjome keliais reikalais ir sutarėme greitai vėl pasitarti.

Pagal V. Vygantą, angliško biuletinio mintį viename sąjungos suvažiavime pats pirmasis iškėlė žinomas JAV vyresniosios kartos veikėjas, Juozas Bachunas. Ten pat J. J. Bachunas pažadėjo ir savo pinigine paramą šiam sumanymui. Ankstyvesnės sąjungos centro valdybos šiam projektui dėl įvairių priežasčių bei kitų varomų darbų, atrodė, neturėjo jėgų ir laiko, tad iki šiol nieko ir nebuvo padaryta. V. Vygantas šį J. J. Bachuno sumanymą "atgaivino" dabartinėje sąjungos vadovybėje, jam rado pritarimą ir ėmėsi darbo. Artimiausioje ateityje, sudarę biuletinio planus, turėsime vykti pas J. J. Bachuną, apie savąsias pastangas jį painformuoti ir paprašyti jo pritarimo bei anksčiau žadėtos piniginės paramos.

Už kelių savaičių įvykusiame susitikime su V. Vygantu aš jau turėjau pakviestų Užsienio skyriaus bendradarbių sutikimus dirbti, provizorinį pirmųjų metų biuletinio turinio planą ir keletą kitų pasiūlymų skyriaus veiklai. Į Užsienio skyriaus specialiai biuletinio leidimui sušaukto jėgi Kęstutis Mikėnas, Algirdas Pabarčius, Dalilė Valančiūtė (dabartinė Polikaitienė), Algimantas Ku, redakcijos ir Užsienio skyriaus nariu ex-officio buvo Vygantas Vygantas, mūsų ryšininkas su Sąjungos valdyba. Kieką vėliau palankių laišku apie Lietuvos rašymo akcijos organizavimą mui įsijungė Leonas Sabaliūnas bei Algis Marchertas (6). Aš darab siūliau Užsienio skyriaus veiklą plėsti keliais kitais mažesniais projektais, tačiau V. Vygantas kėlė tai laikėsi to paties principinio, biuletinio leidimo reikalo. "Išleiskime gerą biuletinį ir to, bent pradžia, užteks. Tuo atlikime didelį darbą" — jis argumentavo.

Pirmųjų metų biuletinio planas, leidimo dažnumas bei apimtis išsprendė gana lengvai. Buvome salsomi turimų Sąjungos išteklių, laiko irgi buvo mažai. Bent apimties požiūriu, pradėjome kukliai, su keturiais 12 — 16 psl. numeriais metuose. Paruoštą pirmųjų metų temų bei autorių sąrašą papildėme keliais kitais V. Vyganto pasiūlymais. Turinio principinė linija jokių rūpesčių nekėlė. Šiandien ją galima lengvai atkurti naudojantis Studentų sąjungos pradininkų 1951 m. paskelbtu atsišaukimu, kuriuo visi tada gyvenome: "... įjungti lietuvių studentus į Lietuvos laisvės kovą tarptautiniame bei amerikietiška akademiniame forume, kartu ir tautinėje bendruomenėje" (7).

Gyvenome Eisenhowerio prezidentavimo laikais ir jo 1952 m. rinkiminiais pažadais komunizmas atstumti atgal. Tad ir pirmųjų numerių turinys visų pirma turėjo išsakyti, kas mes esame, kas mums nutiko, kokie mūsų siekliai Lietuvos atžvilgiu, kokie ryšiai su akademine visuomene ir, pastačius šią bazę, įieškoti savosioms aspiracijoms draugų. Vėliau, aišku, ši linija buvo išplėsta į kultūrinę, mokslinę ir kitas sritis, nes kitaip biuletinis būtų nusipigines ir išvirtes į nuobodoką propagandą.

Tame pat pastarime iš kelių mano pasiūlytų vardų asistuojome prie LITUANUS pavadinimo. Pasidalinome su V. Vygantu straipsnių užrašymo uždaviniais. Sutarėme, kad aš aplankysiu kai kuriuos Chicagoje gyvenančius mūsų institucijų darbuotojus, juos painformuosiu apie LITUANUS. V. Vygantas iš savo pusės pranešė, kad spaudos darbą atliks "Darbininko" spaustuve, iš ten bus tvarkomas techniškas paruošimas bei ekspedicija. Dar reikėjo pasirūpinti laisvųjų kraštų studentų centrinių organizacijų adresais bei keliom kitom smulkmenom.

Vizitai pas visuomenininkus

Sutarėme su A. Pabarčium vieną vasaros sekmadienį keliauti į Sodus, Mich., apie 100 mylių už Chicago į Detroito pusę, pas didįjį Amerikos lietuvių, J. J. Bachuną. A. Pabarčius pažadėjo pasikolinti automobilį, sutarėme susitikti sekmadienio rytą Sand Dunes, Ind., paežerėje ir iš ten išvažiuoti. Tais laikais dar nebuvo didžiųjų Amerikos "Interstate" autostradų, tad ir kelių metų biuletinio turinio planą

(Nukeltas 12 psl.)

Lituanus gimė prieš 25 metus

(Atkelta iš 1 psl.)

nės būdavo vargingesnės, ilgiau trukdavo, lėčiau važiuojant pro miestelius.

J. J. Bachunas mudu priėmė paprastai, bet labai švetingai ir, su įgimtu, mandagiu dėmesiu, mudviejų išlausė. Sėdėjome pas jį sode, jis buvo pasisukęs profilu į mus, daugiausia žiūrėjo į žemę, o vėjas tarsė jo žilus plaukus ir vėdino nuo saulės parudusį — raudonąją veidą. Taip, jis tokį pasiūlymą yra studentijai tokiu ir tokiu suvažiavime padaręs... Tai gerai, kad imatės darbo, po kiekvieno išleisto numerio jis atsiųs tokią ir tokią sumą pinigų... Planuojamas turinys jam atrodė tvarkoj, jokių pakaitimų čia nesitūlys... Na, tai puiku, o dabar — juk jau metas valgyti, tad kviečia mus pietauti kartu su kitais savo vasarvietės svečiais...

Dabar neprisimenu, kiek J. Bachunas mūsų leidiniui pinigų skyrė — ar 200 dol. kiekvienam numerui ar 200 dol. metams. Pirmoji suma šiandien atrodė didoka, o antroji — lyg ir per mažą. Žinau tiek, kad J. Bachuno parama buvo efektinga, apčiuopiama, bet „nelepinanti“. Tai buvo, naudojantis chemijos terminologija, mums svarbus katalistas, beveik būtinas tolimesnei reakcijai. Aišku, pinigai buvo tik viena medalis pusė: J. Bachuno viešas užsilaikymas šį darbą remti tapo ir gražiu pasiūlymu pareikšti ir svariu moraliniu užnugarium. Neturiu žinių, kiek metų J. Bachunas taip LITUANUS rėmė.

Grįžome iš Sodus, Mich., tais pačiais vieškeliais, tik kelis kartus ilgiau sustodami... Mat praėjusią naktį, gal iki pat paryčių, prie ežero kranto vyko, atrodė, šaunūs pasilinksmimai, kurio sąskaiton A. Pabarčius buvo beveik nemiegojęs. Aš jau mokėjau važiuoti, bet neturėjau vairuotojo leidimo... Bet grįžome laimingai, patenkinti, savo misiją atlikę. LITUANUS pasirodymo galimybes švętyje vis aiškiau!

Chicagoje LITUANUS leidimo planus turėjau progos išdėstyti Lietuvos konsului dr. Petriui Daužvardžiui, ALTO darbuotojams Leonardui Šimučui ir dr. Pijui Grigaičiui ir su studentija artimai bendravusiems, ypač daug dirbusiems Sąjungos šalpos fonde, Jonui ir Poniai Talalamas.

Susitikimas su konsulu paliko nepamirštamą įspūdį. Žemoko ūgio, praplikęs, už akinių labai gyvai žibančiomis akimis, labai švarios išvaizdos ir energingo balsu konsulas priėmė mane savo tvarkingame darbo kabinete, jau įtaisytam Daužvardžių namuose, Marquette Parko rajone.

Aplinkoje, kur nebuvo prabangos, bet matėsi tvarka, tinkama rimtis, kur tiesiog kvepėjo puikiai suderintas rimtų pareigų oficialumas su atviru nuoširdumu ir dėmesiu atvykusiam interesantui, į pokalbį įsijungė ir maloni ponija Juzė Daužvardienė. Išgirdę mūsų planus, tuoj pat abu pritarė LITUANUS leidimo minčiai.

„Gerai, vyrai!“ — kalbėjo konsulas, labai aiškiai akcentuodamas „gerai“ tarimą. „Dirbkite, leiskite biuletenį. Aplamai informacijos, o ypač tokio leidinio mums labai reikiai! Džiaugiuosi Sąjungos iniciatyva ir pastangomis, jus, visus sveikinu!“ Pokalbis buvo malonus, skatinantis: vėliau apie jį esu ne kartą dar galvojęs. Pokalbio gale dar pasiteiravo apie kilmę, apie studijas, teigiamai paminėjo kažkokį Urbanus studentų pasirodymą ir išlydėjo. Stebėjau, kad po šio susitikimo jie abu jau visada atsimindavo mano pavardę ir mane iš tolo pažindavo.

L. Šimutį su P. Grigaičiu atlaikiau jų redakcijų, „Draugo“ ir „Naujienu“ būstinėse. Jiedu

buvo daug santūresni už konsulą ar už J. Bachuną, bet nei prašomos moralinės, nei palankios spaudos paramos nepaneigė. Su jais kalbant, lyg ir jautėsi, kad jie apie šį reikalą yra jau girdėję, o dabar lauks ir žiūrės, kas čia iš jų mūsų pastangų išeis. Susitikimai buvo trumpi, korektiški, savotiškai eiliniai. Ponai Talalai priėmė savo namuose, buvo malonūs, dėstomų reikalų domėjosi, mus skatino. Po pokalbio aš spėjau, kad jų širdys bei visuomeninė energija jau buvo sutelkta į Studentų šalpos fondą ir LITUANUS leidimas didesnio jų dėmesio nepatrauks. Na, bent buvo painformuoti.

1954 rudenio Urbanioje

Prieš prasidedant 1954 m. rudens semestrai, parašiau pirmojo numerio vedamąjį, kurio anglų kalbą ištaisė „Margarčio“ malonus Casey Develkis. Ta proga ir „Margarčio“ štabą painformavau apie mūsų planus.

Suvažiavus 150 mylių atstume nuo Chicago esančion Urbanioje, pradėjo plaukti pirmojo numerio straipsnių rankraščiai. Straipsnių paruošime spaudai daug padėjo Dalilė Valančiūtė — Polikaitienė ir Algis Pabarčius. Dalilė su savo draugėmis straipsnius atidžiai peržiūrėdavo, patikrindavo, jei reikia — perrašydavo mašinėle, o A. Pabarčius — nunešdavo savo amerikiečiams draugams, kad galutiniai anglų kalbą išlygintų. Turbūt tiems amerikiečiams kiek nors mokėdavom už beveik profesinį patarnavimą, o visos kitos mūsų pastangos ejo talkos bei aukos dvasioje. Pabarčius pirmuosius numerius, dar ir dabar nėra ko raudonuoti ar galvos kraipyti: ir temos ir temų traktavimas ir kalba yra be priekaištų. Gal vienintelis šypsni išaukiantis daiktas yra metrikloje nevykęs bandymas anglų kalbon versti Sąjungos „Užsienio skyrių“ — parašė „Secretariate for External Relations“... Už tokį išsireikimą vyriausiu redaktorium pasirašęs A. Dundzila kokio nors vertėjų skaistykloj dar atsiims... Bet 1954 — 1955 m. šis terminas taip kvailai neskambėjo, ir niekas niekad jo mums nekommentavo; dar daugiau — net sekantis redakcinis kolektyvas jį naudojo.

Visą paruoštą medžiagą perimdavo V. Vyngantas, ją išsiųsdavo į New Yorką. Jis tiesiogiai palaikė ryšius su spausuve. Oficialių posėdžių nedarėme, protokolų nerašėme. Visi vieni kitus bent kelis kartus savaitėje matydavome. Kai reikdavo, subėgdavome, pasikalbėdavome, pasidavome darbais ir to užteko. V. Vyngantas mūsų darbo eigą pranešdavo Centro valdybai ir čia pat mūsų bet kuriems bendriems sprendimams pritarėdavo Centro valdybos vardu. Buvo puiki tvarka, be jokios biurokratijos ir nebuvo jokių nesutarimų. Šiandien visa tai net gana keistoka atrodo.

Berenkant pirmojo numerio medžiagą, dar parūpo pasitikrinti ar, leidžiant žurnalą, nereikia kokių nors leidimų ar registracijų. Tuo reikalu kreipiausi į teisę bebaigiantį A. Kėželį. Jis greit atsiliepė laišku, kuriame su pabrėžiančiu juristo tonu pastebėjo, jog spaudos laisvę JAV-se garantuoja Konstitucija ir pridėjo, kad jis pats dar neturi teisės duoti juridinių patarimų... Aš skaičiau jo laišką šypsodamasis, turbūt ir jis šypsodamasis jį man rašė; su šiuo paaiškinimu atkrito paskutinė procedūrinė abejonė.

Tuo pačiu metu kreipėmės į visus Sąjungos skyrius, prašydami universitetų bei miestų bibliotekų adresų, kurios turėtų LITUANUS gauti. Be to prašėme savo narius į tas bibliotekas eiti ir jose mūsų žurnalo reikalauti.

Urbanioje išnuomavome pašto dėžytę, Box 652, kuri buvo ne Urbanioje, bet skersai gatvės esančiame Champaign, Ill. mieste. Antanas Sužiedėlis iš Washington, D. C., miesto telefonų knygos išplėšė ir atspirašęs, atsiuntė du lapus su visų pasiuntinių būvimo adresais. Visoms nekomunistinių kraštų pasiuntinybėms parašėme laiškus (-ačiū, Dalilė ir Co., už kantrų rašymą mašinėle), prašydami jų kraštuose veikiančių universitetų ir studentų organizacijų adresų. Po kelių savaitių pradėjo plaukti pasiuntinių sekretorių, patarėjų ir net kai kurių tituluotų pasiuntinių pasirašyti atsakymai. Buvo įdomu skaityti „aukštų“ pagarbos pareiškimus studentams, tų diplomatinį, kartais lauzytos anglų kalbos žargoną ir vartyti mandriai išgraviuotą laišku popierių, vokus. Gautus adresus išsiuntėme į New Yorką, komplektuojamą kartotekon.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

Atėjo laikas pradėti rūpintis ir sekančiais LITUANUS numeriais. Kai kurie vasarą užprašyti autoriai buvo neatsiliepę, tad jiems, ilgai nedvejodamas, pasiūniau po antrą kvietimą registruoti laišku. Greitai tada gavau vieną kritišką atsakymą iš besidaktarizuojančio vyresniojo kolegos, nurodantį jo netrukdyti registruotais laiškais ir visai nekalbant apie jokių straipsnių... Keli kiti visai neatsiliepė, tad teko padaryti išvadą, kad su mūsų kolektyvu ar su tuometine Centro valdyba vengiama bendradarbiauti. Tada, be didelės širdgėlos, kreipėmės į kitus. Įsisiūbavęs studentiškas „politikavimas“ buvo talentingai vadinamas ir šioje labai mažoje teatro labai mažoje scenoje.

LITUANUS debiutas

Per Padėkos dienos savaitę, lyg daug studentijos suplaukę į Chicago, į Marquette Parko parapijos salę visuotiniame suvažiavime. Sąjungos pirmininkas Antanas Sužiedėlis vakare atidarė suvažiavimą, pasakė kalbą, išrinkome darbo prezidiumą. Rytojais dieną, spėjau penktadienį, prasidėjo posėdžiai. Į šį posėdį ir

University of Illinois, Urbanioje, 1955 metais, „LITUANUS“ leidimo laikais. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, R. Kilorytė - Bartuškienė ir L. Sabaliūnas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

University of Illinois, Urbanioje, 1955 metais, „LITUANUS“ leidimo laikais. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, R. Kilorytė - Bartuškienė ir L. Sabaliūnas.

Atėjo laikas pradėti rūpintis ir sekančiais LITUANUS numeriais. Kai kurie vasarą užprašyti autoriai buvo neatsiliepę, tad jiems, ilgai nedvejodamas, pasiūniau po antrą kvietimą registruoti laišku. Greitai tada gavau vieną kritišką atsakymą iš besidaktarizuojančio vyresniojo kolegos, nurodantį jo netrukdyti registruotais laiškais ir visai nekalbant apie jokių straipsnių... Keli kiti visai neatsiliepė, tad teko padaryti išvadą, kad su mūsų kolektyvu ar su tuometine Centro valdyba vengiama bendradarbiauti. Tada, be didelės širdgėlos, kreipėmės į kitus. Įsisiūbavęs studentiškas „politikavimas“ buvo talentingai vadinamas ir šioje labai mažoje teatro labai mažoje scenoje.

LITUANUS debiutas

Per Padėkos dienos savaitę, lyg daug studentijos suplaukę į Chicago, į Marquette Parko parapijos salę visuotiniame suvažiavime. Sąjungos pirmininkas Antanas Sužiedėlis vakare atidarė suvažiavimą, pasakė kalbą, išrinkome darbo prezidiumą. Rytojais dieną, spėjau penktadienį, prasidėjo posėdžiai. Į šį posėdį ir

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

MŪSŲ KALBA

Dėsningas tėra ALTAS

St. Barzdukas 1980. II. 1 „Draugo“ kultūrinio priedo straipsnyje „Altas ar Alta“ teigia, kad „Amerikos Lietuvių Tarybos santrumpa tariama dvejopai: *Altas* ir *Alta*“, o jis pats daugiausia rašas ir kitiems pataria rašyti *Alta*.

Tai gi St. Barzdukas pasisako už šios santrumpos formą *Alta* (nors jis ir ne vien ją tevatuoja).

Tos institucijos santrumpinis pavadinimas ilgą laiką buvo *Altas*, bet prieš kurį laiką bene pačioje įstaigoje raštinėje imtas keisti *Alta* ir ją siuntinėti spaudai. Mat, buvo susidaryta dirbtinė teorija, kad ši santrumpa turinti baigtis - a galūne, nes žodinės samplaikos, iš kurios ta santrumpa kilusi, paskutinis žodis (*taryba*) baigiasi - a galūne.

Bet mūsų santrumpų sandaro ir raidos dėsnius geriau atliepia *Altas*.

Mat, raidinė santrumpa, imama dažniau ir plačiau vartoti, mūsų kalboje, ypač sakininėje vartosenoje, igauna galūnę, nes ir šiaip mūsų kalbos žodžiai turi kaitmenines galūnes. O ta galūnė atsisranda ne pagal kokią iš anksto susidarytą atskiro žmogaus teoriją ar apgalvojimą, iš ko santrumpa kilusi, bet tiesiog pagal mūsų kalbos garsų ir žodžių darybos bei kaitbos dėsnius; ir pats St. Barzdukas teisingai pažymi, kad forma *Altas* „yra susidariusi savaime“. Šio susidarymo pagrindas yra formalus kalbinis: raidinė santrumpa *ALT* baigiasi kietu priebalsiu *t*, po kurio mūsų kalboje, verčiant šią garsinę samplaką žodiniu vietu, garsų sekos dėsniams turi eiti galūnė - *as*. Iš čia *Altas*, *Alto* ir t. t. Taip pat juk ir *BALF* imtas vadinti *Balfu* (vardininkas *Balfas*), nors daugumas nežino ir negalvoja, iš kurių žodžių jis sudarytas. Čia mūsų kalbos jausmas elgiasi taip pat, kaip ir sagstant galūnes prie kietų priebalsių besibaigiančių svetimos kalbos žodžių, paskolintų į mūsų kalbą (pvg. *ponas*: pan, *Berlynas*: Berlin, *piknikas*: picnic).

St. Barzdukas, atrodo, nori formą *Alta* pateisinti santrumpinėmis

of two Worlds, A. Sužiedėlis — *The Exile and the Problems of his Adjustment*. Dar tilpo ištrauka iš 83-jo Kongreso leidinio apie komunistinius rinkimus, V. Ramono „Kryžių“ angliskosios laidos recenzija, Lietuvių Enciklopedijos paminėjimas, prof. Adomo Varno 75 metų sukakties paminėjimas, straipsnis apie Amerikos Lietuvių Tarybą, iš sovietų kalinėjimų paleisto J. H. Noble trumpas paminėjimas ir keli kiti smulkūs dalykėliai (11).

Baigiantis 1954 - 1955 mokslo metams, pasikeitė ir Centro valdybos ir Užsienio skyriaus ir LITUANUS kolektyvo sudėtis. Kai kurie, gavę diplomus, išvažinėjo. Naujuoju Užsienio skyriaus pirmininku ir vyriausiu redaktorium buvo pakeistas politinius mokslus studijuojęs Leonas Sabaliūnas, o nariais — I. Čepėnaitė, V. Gaškaitė, A. Marchertas, T. Remeikis, V. Vyngantas, D. Valančiūtė — Polikaitienė (12). Nebuvo abejonės, kad ir rimta žurnalą augantis leidinys perėjo net į stipresnę, toje srityje profesionaliai besiruošiančias rankas. Studentų sąjungos gyvenimas tuo metu buvo jei ne pačiame zenite, tai artėjo į jį.

Baigiamosios pastabos

Norint nenorint, šie vaizdai kelia švelnų nostalgijos bangavimą. Kartu jie parodo, kaip kuriose teigimus, pasirodantius apie

1. Raimundas Mieželis, „Sąjungos istorijos veidrodyje“, DIENOS TARP DANGORAICIU, 1957, p. 53.

2. „Studentija skaičiuose“, DIENOS TARP DANGORAICIU, 1957, p. 110.

3. Raimundas Mieželis, „Sąjungos istorijos veidrodyje“, DIENOS TARP DANGORAICIU, 1957, p. 60.

4. Ten pat, p. 55.

5. Ten pat, p. 59.

6. Ten pat, p. 59.

7. Ten pat, p. 53.

8. Ten pat, p. 67.

9. LITUANUS, Nr. 1, 1954.

10. LITUANUS, Nr. 2, 1955.

11. LITUANUS, Nr. 3-4, 1955.

12. Raimundas Mieželis, „Sąjungos istorijos veidrodyje“, DIENOS TARP DANGORAICIU, 1957, p. 67.

mis formomis *Elta* (Lietuvos telegramų agentūra) ir *Defa* (DEFA — Deutsche Filmakziengesellschaft). Bet šios formos visai nerodo, kad *ALT* žodinė santrumpa turėtų būti *Alta*. Formos *Elta* galūninė - a yra pradinė raidė paskutiniojo žodžio (*agentūra*), kuris įeina į šios raidinės santrumpos pagrindą. *Elta* yra susidariusi iš *ELTA* (taigi iš Lietuvos telegramų agentūros žodžių pradinę raidžių). Kadangi čia santrumpa išvirsti žodine forma, trukdė pradinė lt-garsų samplaika, svetima lietuvių kalbai (tiksliau — saviesiems, lietuviškos kilmės žodžiams), ši samplaika perskirta į *el-t* (matyt, *lt-garsų* pakeitus jo pavadinimu *el*). Tuo būdu buvo gauta lengvai ištarima žodinė garsų samplaika *el-ta* (*Elta*). Toks perdirbinys atitinka su garsiniais svetimųjų žodžių perdirbiniais mūsų žmonių kalboje, pvg. ps-perdirbinys *psalmė*, *apsalmė* „psalmė“.

Ir vokiškoji *Defa* (*DEFA*) šio savo - a nerodo, kad čia būtų būvusi pastarojo žodžio galūnė - a. Čia - a juk yra pradinė to sudurtinio žodžio vieno dėmens (*Alta* - en-) raidė.

Kad santrumpoje neatsižvelgiama į ją sudariusio paskutiniojo žodžio galūnę, gražiai rodo ir *ALVUD* (Amerikos lietuvių vaikų ugdymo draugija). Ši santrumpa tariama ir parašoma *Alvuđas*, o ne *Alvuda*, nors santrumpos pagrindo pastarasis žodis (*draugija*) ir baigiasi galūne - a.

Pažymėtina, kad ir prof. Salys yra pasisakęs už formą *Altas* (A. Salys, Raštai I, 115. Roma, 1979).

Tai gi mums reikėtų pasilikti prie dėsningai susidariusio *Altas*.

Tokias dažniau vartojamas ir plačiau paplitusias santrumpas, įgavusias galūnes ir tuo pačiu perėjusias į žodžių kategoriją, reikėtų ir žodžiškai rašyti, t. y. be brūkšnelių ar apostrofų, tik pirmąją raidę rašant didžiąja, tad *Altas*, bet ne: *ALTas*, *ALT-as*, *ALT*as... Tai juk paremia kalbiniai ir, rodos, praktiniai bei estetiniai sumetimai.

P. Jonikas

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

1957 metais Chicagoje Jaunimo kongreso metu. Iš kairės į dešinę: A. Dundzila, inž. Jonas Rugis, J. Liubinskis, prof. V. Manelis, Vl. Soliūnas ir V. Vyngantas.

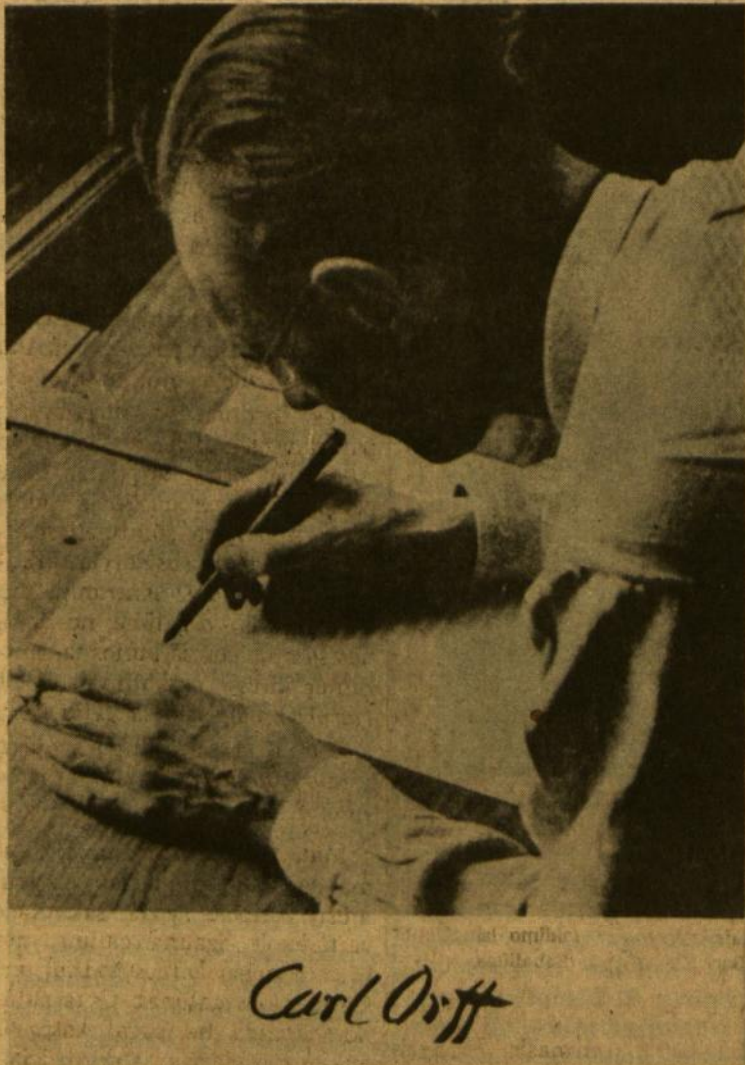
Orff'o Carmina Burana lietuviškai

A. KUČIONAS

Carl Orff, CARMINA BURANA. Cantiones profanae, cantoribus et choris, cantandae comitantibus instrumentis atque imaginibus magicis. Vertit Birutė Pūkelevičiūtė, parašydama leidiniui taigpi komentarinį įvadą. Išleido Chicago's Lietuvių opera 1980 m. Leidinys 32 psl., kaina — 1 dol.

Kai prieš keliolika metų Chicago's Lietuvių opera ruošėsi statyti Beethoveno „Fidelio“, būvė maloniai nustebintas puikiu to veikalo lietuvių kalbon vertimu. Birutės Pūkelevičiūtės lietuviškas tekstas atrodė man net sklandesnis ir įtikimesnis už originalą. Perskaitęs sceniškos kantatės „Carmina Burana“ vertimą, dabar Chicago's Lietuvių operos išleista turio ir vėl patvirtinti meistriskai atliktą darbą.

Reikėtų šia proga gal priminti, kad operos vertimas yra savitas menas, komplikuoatas ir subtilus, reikalaujantis poetinio talento, kalbų mokėjimo ir, be abejo, muzikinės nuovokos, ypač geros orientacijos operinėje srityje. Nekalbant apie ritmą ir rimą, apie taiklų žodžio kirčiavimą, kuris atitiktų ir muzikinį akcentą, vertėjų neretai reikia įieškoti žodžių, kurio atgarsis — „kommentaris“. Žiūrėk, netrukus pasirodo ir orkestro partitūroje. Be to susiduriama dar ir su bendru vertimo operos stiliumi. Iškilus, išdailintas, dažnai pėmelys retoriškas „libretų tekstas nelengvai vertiamas į mūsų „žemiškos“ pri-

Carl Orff

gimtios kalbą. Arba štai ir kita, nors atrodytų ir nesvarbi, pastaba: savo šnekoje vartoja nemažai „šnypsčiančių“ priebalsių, kurių vertėjas turi vengti, o teikti dainininkui gražiai skambanti, balsingą žodį. Tad tokie yra, čia trumpai paminėjus, operos vertėjo galvosūkiai.

Pūkelevičiūtei šį kartą galbūt padėjo be ypatingų imantrijų, elementari viduramžių Bavarijos mizezingerių — klajūnų poetų kompiliacinė poezija. Tačiau, kita vertus, kompozitoriaus Orffo veržli, aštrūs staccato akcentu muzika tikriausiai sudarė nemažai ir sunkumų. Vertėjos (beveik

būčiau linkęs sakyti — autorės) laimėjimas dar labiau stebina, kad, nežiūrint tokių problemų, jinais sugebėjo įvesti kantatos eilutėsna aliteracijų, metaforų, asonansų bei kitų savo poezijos puošmenų. Štai, pavyzdžiui, pavasario dainose skaitomė:

*Apręnta margais šilkais
Flora karaliauja —*

arba —

*Filomenos dainomis
Girios vėl apsąla,
Traukia paukščiai erdvėmis
I svajonių šalį.*

Rečityviniame epizode „Omnia Sol Temperat“ meilės išsiilgęs jaunuolis dainuoja —

*Mintimis, visais jausmais
Tau pasižadėjau.
Visados esu arti,
Nors ir nesimatom.
Kas taip myli, to širdis
Laužoma ant rato.*

Gaivalingoje pavasariškos aistros dainoje („Ecce Gratum“) choras šaukia —

*Žemės krūtį
Žinda lapai ir žiedai.
Tas varguolis, kas dvejojo:
Kas mylėti,
Glamonėti,
Valdant vasarai, bijos.*

Archaiką vokišką tekstą — „Were diu werlt alle min von deme mere unzē an den Rin“, kuris sukeltų baimę ne vienam vertėjui, Pūkelevičiūtei šmaikščiai atkūrė:

*Jei valdyčiau aš marias,
Reina, kalnus ir girias,*

rinuose. Ir „Carmina Burana“ melodijos dažnai primena gregorianiškas ir liuteroniškas giesmes, bavariškas dainas, flamenco šokius, itališkas arijas.

„Carmina Burana“ ir kiti Orff'o muzikos veikalai jam charakteringų būdu išryškina tekstą dažniausiai rečityvų ir deklamacija, paprasta melodija, harmonija, ryškiu ritmu, su gausiu orkestru, kuriame mušamieji ir pučiamieji instrumentai yra girdimi atskirai su išryškintomis savo specifinėmis tonų spalvomis. Orff'o kūriniai turi mažai ką bendro su tradicine opera. Orff'o muzikiniai veikalai apima dra-

*Viską atiduočiau —
Angly žemėn jočiau;
Karalienę dorovingą,
Meilingąją
Tiktai
Karštai
Myluočiau.*

Va, toliau smulkės paveikslė randame ir vėl posmų, posmelių, džiuginančių skaitytoją. Šelstančioj bakchanalijoje, pavyzdžiui, vertėja itin vykusiai nuolat besikartojančiam „Gerā...“ savo gausiame žodžių aruode randa veiksnius, vis sklandžiai besirimuojančius:

*Gerā ponai, gerā ponios,
Gerā sveikas ir ligonis;
Gerā stalius ir kariškis,
Gerā kurpius ir dvasiškis,
Gerā paikas ir išminčius,
Gerā vaikas ir karštinčius...*

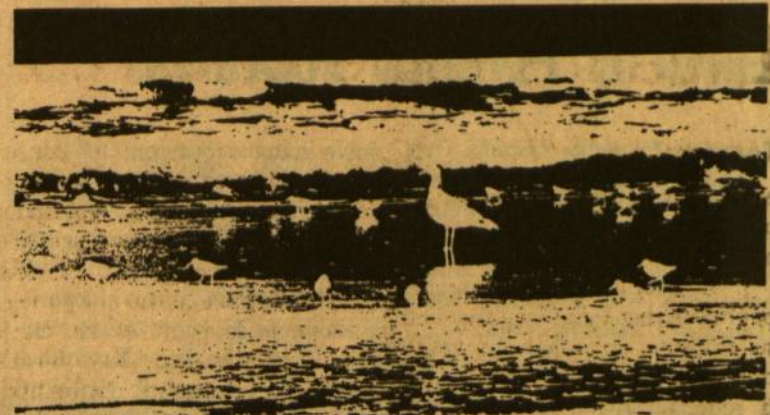
ir t.t.

Baigsiu čia cituoti bei komentuoti Pūkelevičiūtės darbą, bet tik norėčiau dar palinkėti, kad šis skoningai išleistas leidinėlis plačiai pasklistų operą mėgstančioje mūsų visuomenėje.

Carl'o Orff'o veikalo pasaulinė premjera (1937) praėjo su sensaciniu pasisekimu, nors publika tikriausiai nesuprato senoviško lotynų, vokiečių kalbų teksto. Dėka Chicago's Lietuvių operos užmojo ir Pūkelevičiūtės vertimo lietuviai klausytojai galės pergyventi tikrą pasitenkinimą.

Tačiau ir liūdna mintis skverbiasi galvon, nes akivaizdoje tokio poetinio talento ir miškininkų kantatos pastatymo pastangų, žinant dar, kad turime keletą talentingų savo muzikos kūrėjų, klausiamo: kodėl nesugebame sukurti panašią vaizdų panoramą iš savo klasikinės ir šandieninės literatūros, iš nuostabių mūsų mitologijos ar istorinių praeities dienų?

matiškus chorų ir teatrinės kantatas bei oratorijas, kurios, savaip suprostos, pavirsta statiškomis muzikinėmis dramomis. Tokie kiti veikalai yra: „Der Mond“, „Die Kluge“, „Catulli Carmina“, „Trionfi di Afrodite“, „Die Bernauerin“, „Astutuli“, „Antigone“, „Oedipus“. Kompozitorius Orff'as, panaudojęs senus muzikos elementus, susidarė savitą stilių, išsiskiriantį iš kitų naujosios muzikos kūrėjų. Šiandien jo pučiamieji instrumentai yra girdimi atskirai su išryškintomis savo specifinėmis tonų spalvomis. Orff'o kūriniai turi mažai ką bendro su tradicine opera. Orff'o muzikiniai veikalai apima dra-

Nuotrauka Lino Surodoko

Amerikiečių haiku

Jack Cain

*tuščias kambarys:
supas pakaboklis,
matuoja tylą*

I. a. davidson

*anapus
žvaigždžių anapus
žvaigždė*

William J. Higginson

*vakarė žvaigždė
beveik vidury
mėnulio puslankio*

x

*vikšrelis
uolos viršų
kyla potvynis*

x

*Blykstelėjo;
staigi kelio tuštuma.
Vasaros griausmas.*

Gary Hotham

*Miršta saulėlydis
ant surūdijusios
alaus skardinės...*

David Lloyd

*Uodas
Prisigeria kraujo
Ir pilnatis!*

Michael McClintock

*vasaros diena:
stebiu, kaip saulė slenka
vandens lašely*

*sudaužytam lange
spindi puse mėnulio,
pusė manęs*

x

*girdžiu
vabalų žingenius;
sninga vidunaktį*

x

*lapas
krinta...
plasnėja saulės šviesa
vingiuodamas žemynan,
jūros rūkas stabteli
obelyse*

x

Iš VIETNAMO ciklo

*smulkus lietus...
nuplauna jų kraują
į jų kraują*

*signakt... norėčiau,
kad žaibas būtų žaibu,
griaustinis griaustinio.*

Mabelsson Norway

*Gieda jau gaidys...
Migloj išnyra uolos,
ir kreiva pušis*

x

*Bangos nepasieks
išmestos medūzos...
Spindi joj dangus*

x

*Vaikystės vardu
šaukiu savo seserį —
šaukia ją skardžiai*

Vertė A.R.

Carl Orff ir Carmina Burana

Vokiečių kompozitorius Carl Orff gimė 1895 m. Muenchene, kur jis išimokslino ir visą laiką gyveno. Jaunystėje buvo dirigentu, mokytoju ir muzikologu, o tik vėliau pradėjo kurti muziką. Jis buvo vienas iš steigėjų Muenchene. Guenter Schule, kurioje jis pats mokytojavo. Pradžioje parašė gana daug muzikos kūrinių, bet vėliau jų atsisakė. Jam atrodė, kad jo muzika buvo per daug romantiška ir per daug harmoninga. Nors pats buvo didelis Wagnerio muzikos gerbėjas, tačiau jam nepatiko komplikuoata vagneriška forma, kuri pasiekė dar neaiškesnį laipsnį Schoenberg'o ir Berg'o dvyliektoninėje muzikoje. Ji, šitoji muzika, veikė žmogaus protą, o ne jausmus. Orff'o nuomone, naujiems laikams reikia naujos muzikos, kuri žmonėms patiktų ir šie ją greitai atsimintų. Todėl ritmas Orff'o kūryboje yra pagrindinis „veikėjas“. Kompozitorius ritmą laikė tobulu tarpininku tarp instinkto ir intelekto. Antra savo svarbumu yra melodija. Melodija pasireiškia kaip ritmo papildytoja, o ne kaip harmonijos padėjėja, kaip buvo Wagnerio ir jo sekėjų muzikoje. Orff'o harmonija yra sumažinama iki primityvumo. Šiam ritmui ryškinti Orff'o svarbiausias įrankis yra mušamieji instrumentai, kurie yra lygiai taip pat svarbūs kaip ir styginių ir pučiamoji orkestro dalis. Šios Orff'o muzikos geriausias pavyzdys yra jo „Carmina Burana“.

SAULĖ JAUTOKAITĖ

meilė, nugėrimas, jaunystės pasipriešinimas anų laikų griežtiems įstatymams. Visos šios dainos, parašytos impulsyviai ir gyvenimiškai raiškia kalba, sudaro trijų dalių ciklą. Pirmoje dalyje yra žmogaus susidūrimas su gamta ir likimu. „O, Fortuna“. Antroje — vyno džiaugsmas, „In Taberna“. Trečioje — meilė, „Amor volta nudique“.

Kompozitoriaus Carl'o Orff'o „Carmina Burana“, geriausiai pasaulyje žinomas jo muzikos kūriny, susideda iš dvidešimt penkių dainų, pirmą kartą buvo atliktas 1937 m. Frankfurte. Autorius šį savo muzikos veikalą pavadinė „Pasaulietiškos dainos solistams ir chorui, palydint instrumentams ir papildant sceniniais vaizdais“. Kompozitorius neteikia mažiausio nurodymo, kaip veikalas turėtų būti atliekamas. „Carmina Burana“ nėra nei opera, nei grynai kantata. Ji gali būti įvairiai inscenizuota. Arba ji gali būti atliekama koncerte kaip kantata. Abejais būdais ji pasiekia savo tikslą. Atlikta scenoje su baletu ir šokiais, ji tampa sceniniu muzikos veikalu. Atlikta koncertine forma, ji tampa kantata, spalvinga ir vaizdinga muzika. „Carmina Burana“ yra gausi gyvomis, energingomis melodijomis, išreiškiančiomis įvairius jausmus, emocijas nuo švelniausios, lyriškos pavasario poezijos iki energingos ir negailingos likimo dvikovos. Šiame muzikos veikalė nėra individualių veikėjų. Pagrindinis veikėjas yra žmogus, paliestas stipresnių jėgų už jį patį. Tos stipresnės jėgos yra laimėtas ratas, pavasario atgimimas, svaiginanti meilė ir kiti elementai, kurie skatina žmogų džiaugtis žemiškais ma-

lonumais. Čia vyrauja gyvenimo džiaugsmas, o ne jo nesėkmės. Šitai atitiko kompozitoriaus Orff'o visų menų sintezės sąvoką, kurioje yra suderintas judesys, daina, šokis, garsas ir magiškas sceninis žavesys.

„Dažnai manęs klausia, kodėl aš pasirinku seną medžiagą, pasakas ir legendas savo scenos darbams. Todėl, kad jie man neatrodo seni“. Užtat, atrodo, kompozitorius nevenė panaudoti praeities elementų savo muzikos kū-

Nauji leidiniai

● **AUSRA, 1978 m. gegužis — 1979 m. vasaris. Nr. 11-51 — 155.** III tomas. Lietuva. Išleido Akademines skautijos leidykla Chicagoje 1980 metais. Redagavo ir vardu rodyklę sudarė Jonas Dainauskas. Spausdino V. Vijeikio spaustuvė Chicagoje. Leidinys 260 psl., kaina — 5 dol. gaudamas ir „Drauge“.

Tai vėl penkių pastarųjų, Va-

karus pasiekusių pogrindžio „Aušros“ numerių sutelktinė knyga, išleista mūsų Akademines skautijos ir redaktorius Jono Dainausko rūpesčiu. Tai lyg ir „Aušros“ trečiasis tomas, nes anksčiau jau dvi knygos buvo pateiktos, į kiekvieną jų sudedant po penkis pagrindinio leidinio numerius.

Leidėjų ir redaktorių atliktas didelis ir svarbus darbas. Kiekvienas dabar, bent išvijoje, lengvai gali įsigyti ir įsiskaityti tosus puslapius, kurie tėvynėje buvo parašyti ir atspausdinti su viso gyvenimo rizika. Sukaupti patogios knygoje, anie vargo priemonėmis atmušti „Aušros“ puslapius dabar jau neįsitraukiam įsipilietina rašytojų pasauliniu plociu. Pagaliau, juos skaitydamas, išveis gal ir pats truputį krūptels, akistatoje čionykščio ir tenykščio.

● **Adam Filomena Kantautas, SUPPLEMENT TO A LITHUANIAN BIBLIOGRAPHY.** A further check - list of books and articles held by the major libraries of Canada and the

Supplement to A Lithuanian Bibliography

Adam & Filomena Kantautas

United States. The University of Alberta Press, 1979. The University of Alberta Press gratefully acknowledges the support of the Multiculturalism Program, Government of Canada. First published by The University of Alberta Press, Edmonton, Alberta, Canada, 1979. This book has been published with the help of a grant from the Lithuanian Canadian Foundation. ISBN 0-888-64-068-4. Printing in Canada by Hignell Printing Limited, Winnipeg, Manitoba.

Šis stambus papildymų tomas yra bibliografų Adomo ir Filomenos Kantautų didelio ir labai

reikšmingo darbo tąsa. 1975 metais išėjusi apie Lietuvą ir lietuvių knygų, randamų JAV ir Kanados bibliotekose, bibliografija Kantautų rūpesčiu sutelkė savo puslapiuose 10,000 bibliografinių pozicijų. Dabar išleistas papildymų tomas duoda vėl apie 4000 pavadinimų. Didelio formato knyga turi 316 psl., kietais viršelais, kaina — 15 dol. persiuntimui pridėdant 85 centus, galima gauti ir „Drauge“.

Knygos pradžios 28 puslapius užima: Introduction, Analytical table of contents, Abbreviations, List of symbols for Canadian and American libraries. Paskui jau eina tokie bibliografijos teikiantys skyriai: I. Bibliographic aids, II. General reference aids, III. General works, IV. Serial, V. Earth sciences, VI. The people, VII. The state, VIII. Society, social structure and conditions, IX. Economy, X. History, XI. Philosophy, XII. Religion, XIII. Culture. Knygos užbaigos priedai: Author index, Title index, List of socials consulted, mith locations and holdings.

● **WORLD LITERATURE TODAY, Volume 53, Number 4, Autums 1979.** A Literary Quarterly of The University of Oklahoma. Editor: Ivar Ovas, 630 Parington Oval, Room 1110, Norman, Oklahoma 73019. Metinė asmeniškoji prenumerata — 13 dol. 50 centų, dvejiems metams — 25 dol., atskiras numeris —

5 dol., bibliotekoms ir kitoms institucijoms prenumerata — 22 dol. 50 centų, dvejiems metams — 40 dol.

Šio numerio straipsniai liečia šandienines vengrų, rusų, danų, egiptiečių, albanų, kinų, brazilų ir kt. literatūras. Naujų knygų puslapiuose recenzuojamos šios lietuviškos knygos: Henriko Radausko „Eilėraščiai“ (1965-1970) ir Janinos Degutytės „Tylos valandos“. Abi knygos aptaria Rimvydas Šilbajoris.

● **Stasys Goštautas, DOS HUMANISTAS ESPAÑOLES DEL SIGLO XVI EN ITALIA, POLONIA Y LITUANIA: ANTONIO AGUSTIN Y PEDRO RUIZ DE MOROS.** Publicado en El Cardenal Albornoz y el Colegio de España (VI). Studia Albornotiana XXXVII Publicationes del Real Colegio de España en Bolonia 1979.

Atspaudinis leidinys yra 72 psl. Tai Lietuvos kultūros istorijoje įmynusio pėdas ispano poeto, humanisto ir teisininko Petro Roizijaus (1505-1571) gyvenimo ir veiklos studija. Stasys Goštautas yra pirmas lietuvis, taip nuodugnai įsigilinęs į Roizijaus gyvenimo, kūrybos bei aplamai veiklos vingius. Apie Roizijų įsiai skaitė paskaitą praėjusiais metais ir Chicagoje — LKMA suvažiavime. Čia minima studija autorius dedikuoja Vilniaus universiteto jubiliejui: A la Universidad de Vilnius en su cuarto centenario (1579-1979).

Svečių iš Europos koncertas

Programa: Vengriška fantazija Op. 26 — F. Doppler, Horu no Umi (Pavasario jūra) — Michio Miyagi; Sonata G-dur Op. 83 Nr. 1 — F. Kuhlau; Siuita h-moll — J. S. Bach; Eleginė pjesė — B. Dvarionas; Šokis su lanku — J. Pakalnis; Rauda — J. Pakalnis; Siuntė mane motinė — A. Kačanauskas; Impresonata — O. Balakauskas; Trikampiai — V. Montvilas.

Vos tik spėjė išleisti svečius iš Pietų Amerikos, pereitę sekmdienį Chicagos Jaunimo centre vėl turėjome progos išgirsti svečius iš užsienio — šį kartą iš Vokietijos. Tų pačių rengėjų (PLB Kultūrinės tautos komisijos) dėka beveik pilna Jaunimo centro didžioji salė klausėsi fleitisto Petro Odinio ir akompaniatorės Ramintos Lampsatytės, atliekant jiems gana įvairią programą.

Koncertas prasidėjo F. Doppler „Vengriška fantazija“. Šis romantiniams romantikams stilijus parašytas kūrinys neturi kokios nors ypatingos muzikinės vertės šalia funkcijos parodyti fleitisto techniką, jo toną bei instrumento registrą apvaldymą. P. Odinio pirštų technika be priekaištų, kai grėitį pasąžai juda tame pačiame registre. Problemų atsiranda, kai reikia greitai šokinėti tarpe įvairių registrų — žemutinis yra gana dusloskas, gi aukštesnis truputį suspaustas ir dėl to šiek tiek nuklenčia intonacija. Dėl intonacijos netikslumų negalima būtų kaltinti tik solisto. Jaunimo centro fortepijonas šį kartą buvo skandalingai nesuderintas. „Nejaugi, tiek mažai koncertų beturint, negalima būtų bent toms reikioms programoms suderinti fortepijoną“ — užklausiui. Tačiau mano nusteblimui impresario P. Petrutis paaiškino, kad fortepijonas buvo dieną prieš koncertą derintas, sumokant derintojai netoli šimto dolerių. Tad mieli mūsų svečiai, grįžę atgal į Vokietiją, geriau supras draugų paaišpas: „Kaip sekėsi koncertuoti gangsterių mieste — Čikagoje?“

Antrasis programos kūrinys atrodė labai intriguojančiai — Michio Miyagi „Horu no Umi“. Aš tikėjau išgirsti ką nors autentiškai japoniško, ką nors panašaus į No teatro muziką. Tačiau nusivyliau — muzikas savo inspiraciją ėmė ne iš savo tautos įspūdingo lobyno, bet iš Puccinio operų su orientaliniais siužetais. P. Odinis, tiesa, nuotaiškai atliko šį kūrinių, bet kaip sunku viena ausimi klausytis interpretacijos, o kita visiškai ignoruoti muzikos vertę.

F. Kuhlau Sonata G-dur buvo pats stipriausias pirmosios dalies kūrinys, statas mē kiek nemažesnius reikalavimus pianistai — akompaniatoriui kaip ir pačiam fleitistui — solistui. Galbūt tas faktas — lygiagrečių partijos muzikinis svoris ir inspiravo koncerto akompaniatorę daugelyje vietų pasidaryti soliste, nustumiant fleitistą į akompaniatoriaus pareigas. Čia norėčiau padaryti mažą pastabą pianistai — ji turi švarią techniką, suprantanti muzikinę frazę, neblogo apvaldžiusi kūrinių dinamiką, bet kodėl taip patogiai, taip giliai kėdėje sėdi, taip toli nuo fortepijono. Priek arčiau prie jo, kaip prie mylimojo, kad jis pajustų savo kūno svorį, kad tu bandytum jį prakalbinti ne tik savo pirštais, bet ir savo riešais, ir savo rankomis, ir visu savo kūnu.

Po pertraukos sekė J. S. Bacho Siuita h-moll. Interpretaciniu atžvilgiu tai buvo pats sėkmingiausias iš visų iki šiol grotų kūrinių. Čia P. Odinis pademonstravo gerai apvaldytą vidurinio registro techniką, savo tono lengvumą bei saikių rubato frazių užbaigimu sukurdamas grakštų, senoviško šokių charakterį.

Na ir dabar turėjo prasidėti lietuviškoji programos dalis — B. Dvariono „Eleginė pjesė“. Sėdžiu ir klausaus — ausyse skamba „plačioji mūsų tėvynė“. Pasižiūriu į Jaunimo centro sienas — paveikluose šarvuoti mūsų karžygiai kardais barbeną Kremliaus vartus. Tai kas, kad ir girdis tos verkšlenančiai sentimentalios ju melodijos. Tačiau staiga aš pabundu iš savo svajonių ir žiūriu — sėdžiu Jaunimo centro salėje, o tos rusiškos melodijos dar vis tebeskamba ir Dvariono „Eleginė pjesė“ ir J. Pakalnio „Raudoje“. Taip ir noris ir man raudoti, bet sakau, palauk, dar ne viskas. A. Kačanausko nepretenzingai parašyta „Siuntė mane motinė“ bei J. Pakalnio „Šokis su lanku“, žaismingai P. Odinio pagroti, grąžina mano sielai pusiausvyrą. Bet štai ir vėl O. Balakausko „Impresonata“ — nesibaigiantis muzikinis filosofavimas Scriabino muzikinės langose. Tiesiog sunku suprasti — štai kompozitorius, kasdien bėmąs brangią mūsų žemę, kurioje gimė dainos, sudominusios Herderį, Goethe, bei Stravinskį, tačiau jo širdis sentimentaliai prisirišusi prie Scriabino, kurį visas rimtas muzikinis pasaulis jau beveik užmiršo.

Pabaigai V. Montvilos „Trikampiai“. Vien dėl šio kūrinių bei jo atlikimo apsimokėjo ateiti į koncertą. Tai labai pasisekė šiaurinės muzikos kūriny: pla-

Pranas Domšaitis (1880-1965)

ti dinaminė skalė, stiprių kontrastinių nuotaikų susikryžavimas, nenutrūkstanti nuo pradžios iki galo sukurta įtampa sudaro klausytojui įspūdį, lyg šis kūrinys būtų vienu giliu atsikvėpimu parašytas. P. Odinis ir R. Lampsatytė šio kūrinių, lyg didelį verpeto, buvo pagauti ir savo interpretacija įsišūbavo iki neįtikimų aukštumų. Bet kodėl, kai taip smarkiai kas pradeda patik-

ti, reikia eiti namo? Galbūt stotai kūrinių fleitai ir fortepijonui? Galbūt per didelis dėmesio kreipimas į save kaip atlikėją, o ne į kūrinio vertę? Tačiau, kaip yra sakoma, jei publikoje yra nors vienas žmogus, kuris tikrai supranta ir jaučia, ką tu, kaip interpretatorius, scenoje bandai pasakyti, tai verta buvo koncertą rengti. Taipgi galima būtų ir pasakyti, kad jei programoje yra

nors vienas kūrinys, kuris yra taip pasisekęs ir kurį taip stipriai interpretatoriai perduoda, kaip V. Montvilos „Trikampiai“ P. Odinis ir R. Lampsatytė praėjusį sekmadienį atliko, tai buvo verta ateiti į koncertą.

Bisui solistas pagrojo dar du saloninės muzikos kūrinius, kurie suvirpino ir pačias kiečiausias publikos širdis.

Darius Lapinskas

Nauji leidiniai

• **ADOLFAS VENCLOSKAS, KOVOJE SU MILŽINU.** Viršelį piešė Vladas Vijeikis. Išleido Akademinio skautų sąjūdžio filisterių skautų sąjungos Worcesterio skyrius 1979 m. Spausdino Vijeikio spaustuve Chicagoje. Lietuvos bolševikinę okupaciją ir partizanines kovas vaizduojantį apysaką. Knyga 230 psl., kaina 5 dol., gaunama ir „Drauge“.

• **AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBOS VEIKLOS PENKMETIS.** ALT pirmininko Dr. Kazio Sidlauskio pranešimas Amerikos Lietuvių kongrese 1979 m. spalio 13 d. Clevelande, Ohio, Amerikos Lietuvių Tarybos leidinys, 1980 m. Brošiūra 24 psl.

• **SALEZIEČIŲ BALSAS.** 1979 m., Nr. 1. Leidžia lietuviai saleziečiai. Redaguoja kun. M. Burba, SDB. Meninė priežiūra: V. Aleksandravičius, SDB. Redakcijos ir administracijos adresas: Lituanian Don Bosco, Via Colonna 2, 00044 FRASCATI (Roma), Italia.

• **VILTIS, Vol. 38, No. 6.** March - April 1980. A Magazine of Folklore and Folk Dance. Redaguoja ir administruoja Vytautas F. Beliajus, P.O. Box 1226, Denver, CO 80201. Metinė prenumerata JAV — 7 dol., kitur — 8 dol.

• **VYTIS, 1980 m. vasario mėn., Nr. 2.** Lietuvos Vytis mėnesinis žurnalas. Redaguoja Loreta I. Stukas, 234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060. Administracijos adresas: Vytis, 2524 45th St., Chicago, IL 60632. Metinė prenumerata — 8 dol.

• **SALTINIS, 1980 m. Nr. 1.** Religinės ir tautinės minties dvi mėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonai ir Sv. Kazimiero sąjunga. Redaguoja kun. S. Matulis, MIC. Administruoja Juozas Dubickas. Redakcijos ir administracijos adresas: 16 Hound Rd., West Bridgford, Nottingham NG2 6AH, England. Metinė prenumerata — 4 dol. (2sv.).

• **SKAUTŲ AIDAS, 1980 m. vasario mėn., Nr. 2.** Leidžia LSS Tarybos Pirmija. Redaguoja Juozas Toliušis, 7220 S. California Ave., Chicago, IL 60629. Šį numerį ruošė Juozas Toliušis ir Vladas Vijeikis. Administruoja M. Jonikienė, 6346 S. Washtenaw Ave., Chicago, IL 60629. Metinė prenumerata — 5 dol., garbės prenumerata — 10 dol., garbės leidejo prenumerata — 25 dol.

• **N.D.M.P. parapijos 50 METŲ AUKSINĖ SAKAKTIS.** Kun. Gediminas Kijauskas, S.J., klebonas. 1929 - 1979 Cleveland, Ohio.

Rašytojas Algirdas Landsbergis, 1979 metų LRD premijos laureatas, autografoja premijuotąją knygą „Muzika žengiant į neregėtus miestus“ po savo kūrybos skaitymo Clevelande.

Nuotr. VI. Bacevičius

Apžvalgą parašė Balys Gaidžiūnas. Prisiminimus iš parapijos bažnyčios statybos rašė Ignas Malėnas. Į anglų kalbą vertė Algis Rukšėnas. Į anglų kalbą ir lietuvių kalbą vėlykupo kalbą vertė Nijolė Kernauskaitė. Nuo traukos Vlado Bacevičiaus, Balys Gaidžiūno, Jono Garlos, Catholic Universe Bulletin, Algimanto Kezio, S.J. ir kt. Spaudė „Drauge“ spaustuve Chicagoje 1979 m. Atspausa 1500 egz., kaina — 3 dol. Didelio formato, gausiai iliustruotas leidinys, 112 psl.

• **Klemensas Jūra, MONSINJORAS.** Išleido Bronius Ignatavičius 1979 m. Tai knyga apie monsinjoro Zenono Ignatavičiaus gyvenimą ir veiklą, apie jo giliai įmintas pėdas Brazilijos lietuvių keliuose. Tiražas 1,000 egz. Spaudė Pranciškonų spaustuve Brooklynne. Knyga didelio formato, iliustruota, 384 psl., kaina 10 dol., gaunama ir „Drauge“.

• **DAGYS** klajoja ir galvoja. Eilėraščiai, poemos, epas. Autoriaus Dagio leidinys. Puslapiu iliustruoti Dagio piešiniais ir skulptūrų nuotraukomis. Knyga didelio formato, 164 psl. Tiražas 800 egz. Spausdino Litho Art Toronto, Kanadoje.

• **1980 METŲ KALENDORIUS.** Leidinys knygos formato, daugybė įvairiausių skaitinių, eilėraščių, nuotraukų. Paruošė Stasys Prakapas. Tiražas 3000 egz. Toronto Priskelimo parapijos Ekonominės sekcijos leidinys, 184 psl.

• **DREAMS AND REALTY.** A Novel by Brone Martin. Translated from the Lithuanian by Jonas Zdany. Exposition Press, Hickville, New York. 10.00 dol.

• **THE WANDERING SEA GULL.** A Novel by Brone Martin. Translated from the Lithuanian by Jonas Zdany. Exposition Press, Hickville, New York. 9.50 dol.

Kultūrinė kronika

NEUSTADT'O LITERATORINĖ PREMIA PASKIRTA REZISTENTUI CEKUI

Kas dveji metai Amerikoje skiriama 10,000 dolerių Neustadt'o vardo literatūros premija šiemet paskirta jau šeštąjį kartą. Tarp tautinės literatūros komisijos sprendimu ją gauna čekų rašytojas Josef Skorecky. Tai vienas iš tu principingųjų dabarties čekų rašytojų, kurie bekompromisiniai kovoją už savo krašto demokratines laisves. Laureatas yra gimęs 1924 metais. Jo knyga „Bailiai“, išleista Čekoslovakijoje 1958 metais, buvo drąsus pasisavimas pro visus socialistinio realizmo barjerus ir rašytojo laisvę alsuojančią literatūrą. Knyga, farsiška ironizuojanti visus prisišaukėjus, po trijų savaitių buvo uždrausta. Tik vėlesnio atlydžio metu ji vėl galėjo pasirodyti. Nors čekų tautoje ir jų literatūrinėje raidoje Josefo Skoreckio plunksna įgavo institucinio svorio, jo rankos vis tiek buvo surištos. Nepasiduodamas ir nemanydamas prisitaikyti, jis 1969 metais turėjo palikti savo kraštą ir apsigyventi Kanadoje, kur jis Toronto universitete dėsto anglų ir amerikiečių literatūras.

Pati tarptautinė Neustadt'o premija buvo įsteigta Oklahomos universiteto ir jame profesoriau-

Dar apie Praną Domšaitį

Ryšium su dailininko Prano Domšaičio (1880—1965) tapybos darbais, išstatytais neseniai Chicagoje vykusioje Lietuvių dailės instituto surengtoje parodoje, Domšaičio vardas šiandieniniame lietuvių dailės pasaulyje tapo savotiška naujiena, patraukianti ir Dailės mylėtojų ir kolekcionierių dėmesį. Išskyla ir bendrinis rūpestis, kaip apsaugoti dailininko palikimą, kad jis ryškiaja savo dalimi pasiliktų lietuvių dailės lobyne.

Didesnis ir konkretus domėjimasis Pranu Domšaičiu lietuviuose prasidėjo, galima sakyti, tik dabar, kai tuo tarpu svetimieji jau seniai jam skyrė išsčius monografijų ir meno leidinių puslapius. Anksčiau esame rašę apie Pietų Afrikoje išleistą jo monografiją, kurios įvade visur jis minimas kaip dailininkas lietuvis ir jo kūrybos šaknų įėjškoma lietuvių liaudies mene ir aplamai lietuvių dailėje.

Šiuo metu štai rankose turime ir kitą imponuojančią knygą, išleistą A. A. Balkema leidyklos, Dape Town mieste, Pietų Afrikoje. Knygos autorius Esmė Berman. Pavadinimas „Art and Artists of South Africa“. (An illustrated Biographical Dictionary and Historical Survey of Painters and Graphic Artists since 1875). Tarp daugelio kitų, Domšaičiui ten skiriamas labai pabrėžtinis dėmesys. Apraše teikiamas jo vingiuoto gyvenimo bei meno studijų kelias, aptariama jo kūryba, nurodoma, kokiuos muziejus bei meno galerijose Europoje ir kitur yra jo dailės darbų, kokiose parodose ir kur buvo jo darbai eksponuoti. Domšaičio meno pobūdis ir šaknys ir šioje knygoje siejamos su lietuvių liaudies menu ir pan. Liuksusiniame leidiny pateikiamos net penkios Domšaičio tapybų reprodukcijos. Vieną jų (Bėgimas Egiptan) viso puslapio dydžio.

Asmeniškai dail. Prano Domšaičio lietuviškai nusiteikimą liudija ir čia spausdinamas jo laiškas broliui. Savo brolio sūnui laiškas buvo rašytas vokiškai. Čia pateikiame jo lietuviškąjį vertimą.

Sulz-Roethis, 66. Vorarlberg, Austrija, 1948. III. 16

Mielas Guentheri,

Tavo laišką gavau ir Tu nori dar daugiau paaiškinimų apie mūsų protėvius. Bet Tu nerašai man, kam Tau reikia tų ryškinių. Dabar juk nebereikia tu kilmės įrodymų, kaip prie macių. Vardas Domšait yra vokiečių suvokietais. Iš tikrųjų yra tikras lietuviškas vardas — Domšaitis. Mes esame kilę iš žemaičių, kurie gyvena į šiaurę nuo Klaipėdos (Memel). 1410 m. buvo Kry-

jančio esto Ivar'o Ivask'o rūpestis, kai mecenatas Neustadt tam reikalui paskyrė 200,000 dolerių. Pats prof. Ivar Ivask, kaip žinome, yra to paties universiteto leidžiamo tarptautinio literatūros žurnalo „World Literature Today“ redaktorius.

GEORGE SOLTİ LIEKA CHICAGOJE

George Solti Chicagos simfoninio orkestro vyr. dirigentu žada ir toliau pasilikti. Buvo gaudų, kad 1982, kai jo sutartis pasibaigs, pasitrauks. Buvo minimas ir jo įpėdinis Claudio Abbado. Norą ir toliau Chicagoje pasilikti pareiškė pats Solti, sakydamas, kad jam garbė turėti tokį gerą orkestrą ir kultūringą, entuziastingą auditoriją. Jam buvo siūlyta perimti Clevelando simfoninį orkestrą ir daug kitų. Chicagos orkestras, vadovau-

žiuočių ordinas prie Tannenbergo sudažytas lietuvių, kurie prie Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Gedimino viešpatavo nuo Baltijos iki Juodųjų jūrų. Tai tik tiek praeinant.

Mano motina Pottien, teisingai Putinas (reiškia lietuviška augalą) ir Cropiens yra tikras lietuviškos kaimo vardas Kropynas. Taigi, galop mes esame tikri lietuviai. Kropyniečiai vargiai apie tai žino, ko ir iš tavęs negalima laukti. Aš taip norėjau kartą su tavo tėvu apie tai kalbėti. Bet jis atsisakė ir galvojo, jog aš pats esau nelabai nusituo-kiantis. Taigi rašyk man, kodėl visa tai tave domina. Ką tu apie mano tėvą, mano motiną ir protėvius rašai, visa yra tikra. Pridurti dar norėčiau, kad mano motina dažnai man pasakojo, jog jos senelis, dvaro savininkas Putinas, buvęs labai išmintingas žmogus, net 4 fakultetus studijavęs ir pats daug knygų parašęs. Putinas yra ir vardas garsaus lietuvių rašytojo, ir yra galimas daiktas, kad tas senelis su ta rašytoju šeima yra gimtinė. Senelis turėjo didelį dvarą, kuris tada su visomis knygomis būvęs gaisro visai sunaikintas. Atrodo, kad jis buvęs gana savotiškas, kai kada užsisakydavęs iš Reino krašto dideles statines raudono vyno, kurį naudodavęs vonioms. To visko tavo tėvas nežino ir niekad tuo nesiinteresavo. Dėl, kad jo nuomone mano motina buvusi tikrai paprasta kaimietė.

Šį laišką norėjau seniai parašyti. Dabar ateina tavo antrasis laiškas su herbų. Širdingas dėkui. Iš tikrųjų herbas gana gražus. Iš kur Domšaičio vardas yra kilęs, yra gana sunku nustatyti, nebūtų galima atnvesti ir to prielaidos, kad jis yra kilęs iš vardo Tomas. Aš esu daug prielaidų girdėjęs, kadangi ypač tu domėjaisi. Ką nors galutinai išsiaiškinti negalėjau. Žinau, kad galutinė — aitis nurodo į sūnaus prasmę, kartais tinka ir mažybiniam žodžiui. Mano lietuvių kalbos mokėjimas yra menkas. Per mažai turėjau laiko. O ir lietuvių kalba yra ypačiai sunki. Yra susijusi su sanskritu ir graikų kalbomis. O aš neturiu supratimo apie tas kalbas. Tačiau lietuviškas kraujas nemeluoja, lygiai kaip mano paveikslai yra taip pat tikrai raj lietuviški. Sanskritas yra artimiausia kalba. Taigi ir lietuvių kalba yra seniausia artimiausia kalba, kuri dar tebėra gyva. Baigdamas, dar galiu pastebėti, kad aš labiau pasirinkčiau mūsų herbui šv. Jurgį todėl, kad jis būtų lietuviškesnis. Prūsų istorija yra gerokai iškraipyta. Lietuviai valdė prūsų iki Prėgliaus upės ir dar toliau. Rašyk vėl greitai.

Širdingai tavo dėdė Pranas

jant Sir George Solti, dviejų garbių Vakarų Europos miestų koncertinėse salėse metu nuste-bino ir didžiausius skeptikus kritikų buvo pripažintas ne tik Amerikos, bet galbūt ir pasaulio geriausiu orkestru. Šių metų pasibaigį orkestras švęs 90 metų jubiliejų.

WAGNERIS PRIE PACIFIKO

Pacific Northwest Wagner Festival, Seattle opera, šią vasarą stato Nibelungų ciklą, visas keturias Wagnerio operas, kartoją iš eilės tris kartus vokiečių, tris kartus anglų kalbomis. Dalyvaus žinomasis pasaulio vagnierininkas dainininkas. Ciklą, kaip žinome, sudaro „Das Rheingold“, „Die Walkure“, „Siegfried“ ir „Götterdämmerung“. Vokiečių kalba ciklas bus liepos 20-25, anglų kalba liepos 28 - rugpjūčio 2. (g.)